

MUERE EL ACADÉMICO VICENTE RAMOS, CRONISTA DE ALICANTE

Cronista oficial de la Provincia de Alicante

Y es que ayer, 2 de junio, murió el cronista oficial de la provincia de Alicante, cargo detentado en su día por Gabriel Miró, al que Ramos dedicó tantas páginas; ha muerto el hijo predilecto de [Guardamar del Segura](#), donde Ramos vio la luz un 7 de septiembre de 1919, hace 91 años. Su familia y sus amigos lo llorarán; y toda la provincia se vestirá de luto porque Ramos no ha dejado un personaje alicantino sin tocar, un tema sin tratar. Todo aquello que de alguna forma afectó a la realidad de aquella tierra estimuló la curiosidad y la sabiduría del maestro. Él fue su propio *negro*, exprimiendo hasta la última gota las bibliotecas ajenas y la propia. Sus trabajos en el campo histórico y literario lo hicieron acreedor del no frecuente honor de ser miembro correspondiente de dos Academias, la de la Historia y la de la Lengua.

Biógrafo y erudito estudioso del alicantinismo

Yo no tuve el honor de tratar a Vicente Ramos aunque me dedicó algunas amables palabras en alguna ocasión. Sólo sé que por sus obras lo conocí, por sus eruditísimas notas, por sus titánicos y documentadísimos trabajos. La obra de Ramos es inmensa; no nos referimos sólo a los libros que firmó sino a toda la información dispersa en artículos, ponencias, presentaciones o prólogos. Recordemos, entre sus hallazgos como crítico, que llegó a definir las características de la literatura alicantina: *"la liberalidad, el amor a la Naturaleza, la concepción animista o hilozoista de la misma, la generosidad, notorio afán de independentismo o individualismo, actitud democrática en lo político y en lo social, predominio de la afectividad y una cierta inconstancia"*.

Autor de fórmulas notables, Ramos jugaba con los identificadores locales y se reía de los fanáticos. En su memorable biografía de Carlos Arniches, aludía el maestro a "la arnichesización de Madrid, proceso mucho más fuerte que su contrario, es decir, la madrileñización de Arniches".

Como todos los españoles de su edad, vivió Ramos la convulsión de la Guerra Civil en directo. Su carné de anarquista le permitió sobrevivir a la represión de guerra en la zona republicana; tras la victoria de los "nacionales" sobrevivió también a la represión de [posguerra](#). Más tarde consiguió, desde sus cargos oficiales, amparar a los que perdieron. Más tarde, como [diputado](#), trató de oponerse al poderoso pancatalanismo. La política le decepcionó

pero su estancia en Madrid le permitió documentarse mucho sobre Arniches y sobre tantos alicantinos que han pasado media vida en la capital de España.

Amigo de los libros, fue el creador de la Biblioteca Gabriel Miró de la Caja de Ahorros de Alicante y Murcia. Recientemente se inauguró el [Centro de Estudios e Investigación](#) que lleva su nombre.

Recuperador de la figura de Miguel Hernández

Sólo por su papel en la recuperación de la figura de [Miguel Hernández](#), merece Vicente Ramos la simpatía del universo hispánico. Recordemos que a su condición de máximo experto mironiano, Vicente Ramos comparte con Juan Guerrero Zamora el insigne honor de haber roto, junto con Manuel Molina, el espeso silencio que rodeaba al poeta. Del "rojo" Hernández no se podía ni hablar durante los primeros años de la dictadura.

Las dos revistas que publican en España por primera vez tras la Guerra Civil versos de Hernández, y ambas en 1946, fueron la vallisoletana Halcón, que publicó las "Nanas de la Cebolla" y la alicantina Verbo, dirigida por Ramos y Molina, que publicó el poema "Vuelo", primer poema publicado en la provincia natal del poeta tras la Guerra, gracias a la amistad que unía a Ramos con el censor Luis Villó Moya. En esa misma revista se publicó en enero-febrero de 1947 la elegía que Gabriel Sijé dedicó a Hernández -la primera elegía en honor de Hernández publicada en España tras la muerte del poeta- escrita días después del óbito pero que tuvo que esperar cinco años a ser impresa. Aitor Larrabide, en su tesis doctoral, subraya la importancia de la labor de Ramos y Molina a la hora de volver a publicar en la España franquista la obra de Miguel Hernández.

Ramos y Molina llevaron su identificación con Miguel Hernández al campo personal y tuvieron también un papel principal en la recaudación de fondos para asegurar la sepultura de los restos del poeta -contando con la colaboración, entre otros, de Leopoldo de Luis y Gabriel Celaya- y encabezarían años más tarde la primera petición de un monumento en memoria de Miguel Hernández, petición a la que se sumarían Gastón Castelló, Vicente Mojica y Antonio Barbero Carnicero, el médico que atendió al poeta en sus últimos momentos.

(Texto de Luis Español, extraído de la página web Suite IOI.net)

VIATGE A GRANADA

(continuació)

Destaca la seua església, el seu altar major, la sagristia, però sobretot el seu enlluernador sagrari, digne del millor barroc, la bellesa exultant del qual mai no ha estat superada. En esta *Sancta Sanctorum*, l'arquitectura, la pintura i l'escultura es conjuguen a la perfecció per a crear una de les més impressionants obres del barroc espanyol. Tota l'austeritat dels cartoixans es canvia ací en magnificència, en honor a la Santíssima Eucaristia.

Finalitzada la visita d'esta espectacular Cartoixa, per la seua finor artística, l'autobús dirigí el seu rumb cap a la muntanya, cap a "**Las Alpujarras granadinas**". Tinguérem sort amb Daniel, el nostre simpàtic guia que no escatimava a donar-nos tota mena d'explicacions i anècdotes que feien les nostres delícies. "**Las Alpujarras**", lloc especial, màgic, es troba a l'esquena de Sierra Nevada. El seu pic més alt, el Mulhacén (3.480 m) és el sostre de la Península, (però el d'Espanya, és el Teide) sent el poble de Trevélez un dels més alts d'Espanya. Existeixen més de catorze pics a Serra Nevada, els quals una cinquena part sobrepassa els 3.000 metres.

Esta comarca salvatge, amb el seus esquerps barrancs i les seues profundes valls, fou escenari de l'alçament militar dels seus habitants moriscos que mantingueren una dura guerra contra Felip II, baix el manament d'Abén Humeia, últim rei moro.

A "**Las Alpujarras**", tres poblacions destaquen per la seua peculiar bellesa: **Capileira**, **Pórtugos** i sobretot d'encisadora **Pampaneira**. El guia ens reservà la petita joia de **Pampaneira** per a finalitzar la nostra excursió, per a assaborir-la i apreciar-la tal i com ella es mereix. Així doncs, la nostra primera parada fou **Capileira**, a 1.430 m d'altura. A continuació, a **Pórtugos**, abans de dinar ens oferiren una degustació de permil serrà de la zona. Després, l'"**Hotel Nuevo Malagueño**", ens preparà un típic dinar "*alpujarreño*" molt bo, però un poc pesat per a digerir. Eren tan amables les cambres que tothora ens oferiren repetir.

Just quan baixàvem cap a **Lanjarón**, el guia ens tenia preparat la visita a **Pampaneira** un poble meravellós, d'aspecte medieval, ple de macetes amb flors multicolors ornant les balconades i les cases d'un blanc exultant. Quins carrerons estrets i tan abruptes! Un poble que brillava baix un sol esplèndid que tothora ens acompanyava. **Pampaneira**, d'entre totes les poblacions, se'n duu la palma. Per la seua bellesa, és la població més superturística de l'Alpujarra, la de més fama. Com a anècdota, diré que existeix una font amb el poder màgic d'atorgar un nóvio a la dona que hi bega de la seua aigua. Però ningú hi va beure! És famosa la "*jarapa*" la catifa de colorins confeccionada en l'Alpujarra. L'última població visitada fou **Lanjarón**, on s'aturàrem una mitja hora al seu balneari per a hi beure aigua termal medicinal.

CAP DE SETMANA DEL 13 AL 15 DE MAIG DE 2011

Mentre l'autobús recorria la serpentejant carretera, el guia no parava de repetir: "*Contempleu estes vistes tan impressionants!*". Nosaltres, davant tantes informacions històriques i anècdotes del guia: assaboríem tot allò que els nostres ulls divisaven.

Retornàrem a l'hotel quasi a l'hora de sopar, cansats, però molt satisfets per l'espectacularitat d'esta inoblidable excursió. Tothom coincidia a dir que esta excursió a "**Las Alpujarras**" havia segut meravellosa. Després de sopar, l'autocar ens traslladà al típic barri de **L'Albaicí** on recorreguérem a peu, passejant i assaborint l'ambient d'estos carrerons moriscs. Des de dos miradors: el de Sant Cristòfol i el de Sant Nicolau, contemplàvem el singular espectacle que **l'Alhambra**, exteriorment il·luminada, ens ofería, baix la mirada còmplice de la lluna plena.

El diumenge, per fi, arribà el torn de descobrir la perla fina de Granada: **L'Alhambra**, amb un guia, Estéfano, que ens explicà durant dos hores i mitja, auxiliat per auriculars per a escoltar millor els seus comentaris, els palaus nassarins, la Torre de Comares, el Palau del Partal, la Sala de les dos germanes, la Sala dels Abencerratsges, Pati dels Lleons, l'alcassaba amb les seues famoses torres de la Vela i de la Pòlvora... Visitàrem els bonics jardins del **Generalife**, i el singular **Palau de Carles I** que és un dels palaus més representatiu del Renaixement i que, encara inacabat, en el seu exterior, mostra bells baix relleus que reproduïxen batalles de l'emperador. El pati interior circular, erigit, mitjançant columnes d'estil clàssic, allotja en els seus recintes els "**Museus de Belles Arts**" i el de "**l'Art hispano-musulmà**".

La famosa frase de Francisco de Icaza: "*¡Dale limosna, mujer, que no hay, en la vida, nada como la pena de ser ciego en Granada*" fa referència al fet de no poder admirar totes les obres d'arts, per ser cec. Quina desgràcia!

Una vegada acabada la visita i d'haver dinat a l'hotel, mamprenguérem el camí de retorn cap a la nostra estimada València, on arribàrem a una hora prudencial.

Si deguera posar-li nota al viatge, jo li posaria un excel·lent, perquè tot hi estigué perfecte. L'hotel, de quatre estrelles, modern i confortable, era d'una elevada exquisitat. La seua cuina era digna d'un dels millors xefs. Per això, la nostra satisfacció. A més a més, un esplèndid sol primaveral esdevingué tothora còmplice del nostre sojorn. L'èxit de les nostres excursions fou avalada per la professionalitat dels nostres guies. I si a això li afegeixes la bona harmonia existent entre els membres del grup, l'èxit del viatge ha estat totalment garantitzat.

En la relació "*qualitat/preu*", la balança es decantà, sense dubte, cap a la de "qualitat". Sí, per un preu molt assequible, la qualitat del viatge ha estat incommensurable. Felicitate el Sr. Paco Momblanch per totes aquelles gestions realitzades, que permeteren dur a terme un viatge de tanta categoria.

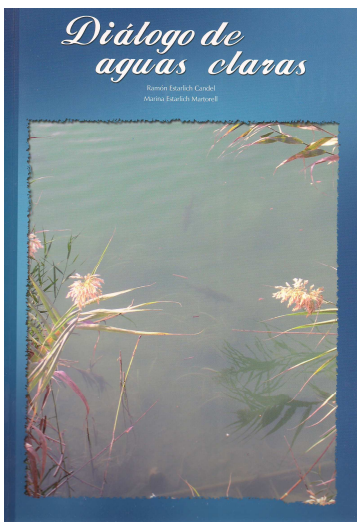
Roser Villanueva i Blasco

ELS LLIBRES DELS CRONISTES

“1961-2011, 50 años de la Comunidad de Regantes...”

El 19 de mayo de 2011 se presentó, en la sede que Riegos de Levante Margen Derecha del Segura tiene en Los Montesinos (Alicante), el libro "1961-2011, 50 años de la Comunidad de Regantes Riegos de Levante Margen Derecha del Río Segura", con asistencia de regantes, alcaldes, miembros de la Consellería de Agricultura, Pesca y Alimentación y Presidente de la Generalidad Valenciana. Remedios Muñoz Hernández, cronista de Los Montesinos, ha participado en dicho libro con un artículo titulado "Los Montesinos: de caserío de secano a aldea entre jardines gracias al canal de Riegos de Levante Margen Derecha", realizado conjuntamente con Gregorio Canales Martínez. Se analiza en sus 56 páginas la honda repercusión que tuvo, en la consolidación de esta aldea de Almoradí, la llegada de las aguas y la transformación en regadío de este amplio secano, emplazado en el área occidental de las lagunas de Torrevieja y La Mata.

“DIALOGO DE AGUAS CLARAS”

En la Casa del Rey de Antella se ha presentado un nuevo libro de historia local del que son autores los Cronistas oficiales de Antella Ramón Estarlich y su hija Marina.

El libro narra la historia de la Acequia particular de Antella, la Sequieta, nombre popular con el que se le conoce entre los antellanos. El libro de 315 páginas está dividido en cuatro partes referidas la

primera de ellas a la historia de la acequia, la segunda es un dossier fotográfico, en la tercera hay una colección de planos y la cuarta es una reproducción de los documentos en que se basa todo el trabajo que han llevado a buen fin estos dos historiadores.

Escribir un libro de estas características en el que describen tantos datos geográficos, de fechas, y de sucesos y que vaya despertando el interés del lector en la medida que este va ojeando sus páginas, que resulte ameno y te arrastre de manera imparable en saber lo que allí se dice, no resulta fácil, y

mucho menos cuando se trata de un libro de historia de estas características.

Los autores han tenido la habilidad de conjugar dos factores, de una parte le narración histórica y de otra la de darle forma de dialogo que mantienen primero el río Júcar con la Acequia Particular de Antella y luego el de ésta última con el canal Acequia Real del Júcar.

En cada una de los capítulos o apartados del libro nos enteramos de hechos pasados ya olvidados y algunos desconocidos hasta hoy, además se recuperan y nos hacen recordar una serie de acontecimientos de gran valía como el de los vados, barcas, maderadas, leyes, riadas, azudes y otra serie de hechos relevantes y de suma importancia para la villa de Antella y para los interesados en temas hidráulicos.

Los documentos que se insertan en el libro son una muestra palpable de la autenticidad de los hechos narrados y un esbozo del trabajo realizado por los dos investigadores que lo han llevado a feliz término, merced al patrocinio del Ayuntamiento de Antella que una vez más ha dado muestra de su sensibilidad por la recuperación de la historia local, haciendo posible su publicación.

El acto fue presidido por la Alcaldesa de Antella, María Isabel Giménez y por don Vicente Ros, Vicepresidente de la Acequia Real Júcar, y actuó de presentador don Juan Valero de Palma, secretario de la Real acequia.

LES ACTES MUNICIPALS DE L'AJUNTAMENT DE PICANYA

Dins dels actes de les festes de la Puríssima Sang el passat el 13 juliol es varen presentar a l Centre Cultural de la població els volums 4t i 5é de les Actes Municipals que recopila-la el nostre company cronista de Torrent Josep Royo i Martínez. El primer dels llibres arreplega les actes des del 20 de setembre de 1938 al 5 d'abril de 1939 i el segon des del 6 d'abril de 1939 al 30 de juny de 1940. Com es pot apreciar per les dates el període que comprenen abasten el final de la Guerra Civil i per tant de la II República i el inici de l'època franquista.

JUNTES DE GOVERN

Sessió del 04/04/2011

ACTA DE LA JUNTA DE GOVERN de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València celebrada el dia 4 d'abril de 2011 en l'Ateneu Mercantil de València.

ASSISTENTS: Momblanch García/ Estarlich Candel/ Sanchis Alfonso/ Royo Martínez/ Doménech Zornoza/ Martí Coronado / Civera Marquino / Casimiro Campos / Vallet Puerta, secretari d'actes.

EXCUSEN LA SEUA ASSISTÈNCIA: Huguet Pascual / Ventura Conejero/ Sala Aniorte.

A les 19,30 hores, el President Sr. Momblanch obri la sessió.

LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA ANTERIOR. Pel Sr. Vallet, es procedeix a repartir entre els presents una còpia de l'acta núm. 2/2011, que correspon a la Junta celebrada el dia 24 de febrer passat que va ser aprovada.

INFORME DEL SR. SECRETARI GENERAL.

1. L'Ajuntament de Guadassuar li ha informat que ha acordat homenatjar l'anterior cronista D. Agustí Roig Barrios i imposa el seu nom a l'Arxiu Municipal. L'acte tenia assenyalada data però ha quedat suspès.
2. La secretaria ha remés els carnets que les acredita com a membres de l'Associació als Cronistes: D. César Salvo, del Villar del Arzobispo, i a D. Lluís Mesa, de Estivella.
3. Proposa que la propera reunió tinga lloc a Llotja amb la finalitat d'arxivar les caixes que encara no han estat obertes. S'aprova per unanimitat

INFORME DEL SR. PRESIDENT.

1. Informa que des de Raeco s'han rebut diversos exemplars d'un llibre publicat per D. José María Troyano sobre la història de la Reial Associació Espanyola de Cronistes Oficials. Els exemplars estan a disposició dels companys associats a la indicada Reial Associació.
2. Informa que el passat dia 4 de març estigué present amb Sr. Vallet, en l'acte oficial de nomenament de D Lluís Mesa com cronista oficial de Estivella.
3. Informa que també estigué present, junt el vice-secretari 2n, en la presentació del llibre "Historia de Paiporta. Crónica del siglo XX. 1900-1979" publicat pel cronista D. Juan Oliver Chirivella.

4. Proposa, a instàncies de la cronista Elia Gozálbez, acudir durant el mes de juny proper a Alcoy per a visitar l'exposició "La Llum de les Imatges". S'acorda publicar un "Cronicó" per a notificar el viatge als companys i es fixa inicialment el 18 de juny.
5. Dona l'enhorabona, efusivament, al nostre company Pepe Royo pel Cronicó especial sobre la concessió de la Medalla al Mèrit Cultural, especialment pel collage fotogràfic.
6. Informa que el dissabte 9 d'abril se celebrarà un homenatge a Antoni Miró en la Societat El Micalet. Informa que el Sr. Vallet ha rebut un correu del nou company del Villar del Arzobispo, Cèsar Salvo, en que ens convida a la presentació del seu nou llibre el 17 d'abril.
8. Informa que tant ell com el Sr. Sanchis, han rebut una relació de les incidències que se han observat en l'enviament dels llibres als cronistes oficials i adherits, concretament, els enviats al Sr. Martí Soro al Sr. Molerés, a la Sra. Martí Huertas, al Sr. Francisco Izquierdo, i al Sr. Aparici. El Sr. Estarlich comunica que la seua filla no ha rebut el llibre de Sorolla. Es pren nota solucionar els problemes sorgits i resoldre'ls.
9. Se abonen diverses quantitats al Sr. Doménech, al Sr. Momblanch per despeses ocasionades en diversos viatges realitzats a diferents actes dels cronistes.
10. Informa que el nostre habitual company en els viatges Alfons Rovira, esta nomenat en un ple celebrat el dia 23 de gener de 2011 "Cronista Gràfic de la Vila de Alzira", en virtut d'un expedient iniciat pel nostre company Aurelià Lairón Plá, i que el Sr. Rovira està vivament interessat en incorporar-se a l'Associació. Després d'un xicotet debat no s'encontra objecció en integrar-lo a l'associació. En aquest moment, el Sr. Doménech manifesta que tota la documentació de l'Associació deuria estar en poder del Sr. Secretari General. Pel Sr. Martí Coronado s'indica que entregará al Sr. Sanchis tota la documentació referent a nomenaments que tinga en el seu poder. Així mateix, manifesta, que ha estat en contacte amb l'Ajuntament de Chiva para saber si se ha procedit a nomenar un Cronista Oficial.
11. Informa que abans de l'estiu la Reial Acadèmia de Cultura Valenciana volia imposar la seua medalla a aquells Cronistes que l'havien sol·licitat i convidava a l'Associació a la seua imposició. Després d'un extens debat, es procedeix a una votació i s'acorda per majoria no assistir institucionalment i que cadascun dels membres de la junta de govern faça el que considere més oportú

